

Inserati se sprejemajo in volja
tristopna vrsta:

4 kr., če se tiska 1 krat.
12 " " " " 2 " "
16 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primeroma zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo

Naročnino prejema opraviščno
administracija in ekspedicijska
Starem trgu št. 16

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " —
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 "
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošilja
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu naša
št. 190.

Izhaja petkrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Hrvati in Slovenci.

II.

Kakor v Rimu, tako se po vsem katoliškem svetu pripravljajo kristjanje, da poslajo petdesetletnico škofovanja Pija IX., ktera se ima obhajati 3. rožnika ali junija. V Zagrebu so se že preteklega meseca v ta namen sošli, na čelu nadškof J. Mihaelović sam. Po kratkem njegovem pozdravu spregovoril vseučiliški profesor Vojnovič, čegar govor je bil tako krasen in pristrčen, da je navdušil vse pričujoče.

Prof. Vojnovič je razlagal, zakaj se ima slaviti papežev jubilej ali petdesetletnica biskupovanja Pija IX. Slaviti ga ima ves katoliški svet, ki vé in veruje, da je papež namestnik Jezusov. In prav sedanjí papež je to zaslužil, ker se tako mučno, pa vendar tako stanovitno bori proti tolikim silnikom za največje blago človeškega društva, za svobodo svěsti ali prepričanja. On je to zaslužil, ker je po spričevanju najbolj ljutih neprijateljev in sovražnikov velik mož. Kdor je mogel od blizu opazovati Pija IX., pripozna vsak, da so v njem zedinjene vse kreposti ali prednosti, ki človeka poveljujejo.

Pij IX. je potem starček že nadosemdesetletni, kteri je v svojem življenju pretrpel že tolikanj bridkosti, da se imenovati sme spričevalec ali mučenik. Toda Bog, ki si je izvolil Pija, da zanj toliko trpi, tudi njega ni pustil brez tolažila. V Pijevem življenju vidimo

jasno, kako mu je Bog časih dovolil kak odihlejši ali odpočinek. Tako si je odpočil po vrnitvi svoji iz Gaete; kedar je v sredi med škofi katoliškimi za versko resnico razglašal brezmadežno spočetje matere Božje; kedar je slavil osemnajstletnico sv. Petra; kedar je imel Vatikanski zbor; kedar je ves katoliški svet z njim obhajal najprej petindvajset- in potem tridesetletnico njegovega najvišega cerkvenega vladanja. Tudi letošnja slavnost nakloniti hoče dobri Bog svojemu zvestemu služabniku, da mu bode v sredi tolikih borb mali odpočinek. Bog ne daj, ali — vendar, morebiti je ta odihlejši poslednji v njegovem življenju; dejmo, da ga mu osladimo tudi mi, kar bode tudi nam v prijeten spominj. Mi vsi slutimo, da stojimo na pragu velikih dogodkov; Hrvaška posebej ide naproti neznani, srečni ali nesrečni bodočnosti. V takem položaju je silno treba vsem narodom, treba posebej Hrvaški, blagoslova od Jezusovega namestnika.

Ali Hrvaška ima še posebnih razlogov slaviti papežev slavo. Papež Gregor VII. vzdignil je Hrvaško na isto višino z drugimi krščanskimi državami poslavši Zvonimira krono; tisti papež je zaznamoval Hrvaško vzvišeno nalogo, ktero ima izvrševati na svetu: Hrvaška ali bo to nalogo izpolnila ali bo propadla. In Zagreb ima še poseben razlog hvaležen biti Piju IX., ker je zagrebško škofovsko stolico povzdignil v nadškofijo, in s tim dal naši cerkvi samostojnost, in da ta dar ostane narodu tim globoče v spominu, ogrnil je bil pokojnega

nadškofa Havlika s škrlatnim plaščem kardinalskim. — Pa ko bi tudi na Hrvaškem bili kristjanje, kteri v papežu ne spoštujejo namestnika sina božjega, vsaj ne bodo prezirali blagoslova sivega starčka.

Govor prof. Vojnovičev je bil sprejet z veliko pohvalo, in izvoljen je bil koj odbor, kteremu predsednik ostane nadškof, podpredsednik pa Vojnovič, in kteri se shaja v nadškofovem poslopji. Imena veljavnih gospodov odbornikov, pravi na to „Kat. List“ br. 9, so nam dostojno poročstvo, da izvrši se kaj izvrstnega. Sostaviti se ima najprej program za to slavnost, in nekatere točke že sedaj lahko povemo.

Na večer 3. junija v isti čas zapojo zvonovi po vsej nadškofiji; dan sam naj se obhaja s slovesno sv. mašo, pred ktero naj se v krepkem pristojnem govoru razloži ljudstvu pomen praznikov. Lepo bi bilo, da se napravi tedaj primeren koncert, ali svečana beseda na pr. v bogoslovnem semenišču. Potrebno je, da se pobira po vseh cerkvah penaz sv. Petra ter ob pravem času pošlje. V Zagrebu morda vstroji se odbor iz blazih gospá v ta posel. Oglasiťo naj se oni, kteri bi šli v deputaciji ali poslanci iz Hrvaške v Rim, da se poklonijo v njenem imenu sv. Očetu, ter mu izročijo darove nabrane in čestitajo sv. Očetu Piju IX. v dokaz, da se vzbuja Hrvaška svesta si svoje vzvišane naloge, da prejme od namestnika Jezusovega blagoslov v njen pospeh. Ker se potovalo bode v družbi, ne stalo bi tako

Biblija.

II.

(Dalje.)

Tretji značaj, po kojem bi še ogledovali zgodovinski zlog biblije, je priprosti pastirski ali selski značaj; a o tem bolj natančneje govoriti, bode nam prilika v naslednjem.

Gledé drugega glavnega zloga v svetem pismu, namreč glede sv. poezije, poprijelo se je vže mnogo kritikarjev tega predmeta, zato bi bilo odveč, se še dalje tu muditi. Kdo ni čital korov pri Estri in Ataliji, od Rousseau-ovih in Malherbe-ovih?

Tretji in poslednji zlog sv. pisma je zlog novega zakona. Tu nadomestuje vzvišenost prorokov ne manje vzvišena nežnost; tu govori božja ljubezen, tu je Beseda resnično meso postala. Kakšna miloba! kakšna priprostost!

Vsak evangelist ima poseben značaj, razve sv. Marka, kojega evangelij se nam dozdeva, da je samo posnetek evangelija sv. Matevža. Sv. Marka je bil učenec sv. Petra, in več jih je bilo mnenja, da je pisal pod vodstvom tega apostolskega glavarja. Vredno je opomniti, da je pripovedal tudi pregrešek svojega učitelja. Nam je to vzvišena in ginljiva skrivnost, da je Jezus Kristus za glavarja svoje cerkve izvolil ravno onega, ki ga je zatajil. To je po-

polnoma duh krščanstva: Sv. Peter je Adam novega zakona; on je grešni in skesan oče novih Izraelcev. Njegov pad nas dalje uči, da je krščanska vera vera usmiljenja, in da ni Jezus Kristus svoje postave med zmotjavam podvrženimi ljudmi toliko za nedolžnost kolikor za spokornost utemeljil.

Evangelij sv. Matevža je poseben zaklad morale. Kajti ta apostol nam je v pregovorih največje število onih zapoved zapustil, ki so tako obilo iz Jezusovih ust prihajale.

Sv. Janez ima nekaj milega in nežnega. V njem spoznamo učenca, kterega je ljubil Jezus; učenca, kojega je hotel na vrtu na oljski gori v dušnih bolečinah zraven sebe imeti. Nedvomljivo veličastno odlikovanje! Kajti le prijatelj naše duše je vreden, da pozna skrivnost naših bolesi. Janez je bil tudi edini apostol, ki je spremljal sina človekovega do križa. In tukaj mu je izročil odrešenik svojo mater. „Žena, glej tvoj sin! Po tem reče učencu: Glej tvoja mati!“ (Jan. 19, 26.) Nebeška, neizrekljiva beseda! Pristrčno ljubljene učenec, ki je počival na prsih svojega mojstra, hranil je od njega v sebi neizbrisljivo podobo: spoznal ga je on prvi po vstajenju. Srce Janezovo ni se moglo motiti v potezah svojega nebeškega prijatelja; in vera mu je prihajala iz ljubezni. Duh celega evangelija sv. Janeza je zapopaden v onem načelu, ktero je vedno po-

navljal do svoje starosti: ko ta apostol, bogat na letih in dobrih delih ni mogel več na dolgo in široko pridigati novemu ljudstvu, ktero je prerodil za Jezusa Kristusa, zadovoljil se je z besedami: „Moji otročiči! ljubite se med seboj.“

Sv. Hieronim poroča, da je bil sv. Lukež zdravnik — umetnost tako plemenita in lepa v starodavnosti — in da je njegov evangelij dušno zdravilo — animae languentis medicina. Jezik tega pisatelja je čist in vzvišen: vidi se mu, da je od moža znanstveno — izobraženega ter razmere in ljudi svojega časa poznajočega. Svojo povest začenja po načinu starih povestničarjev; mislili bi da čujemo Herodota:

„Ko so mnogi jeli opisovati reči, ki so popolnoma gotove med nami;

kakor so nam izročili oni, ki so od začetka sami videli ter bili služabniki besede, namenil sem se tudi jaz, ki sem od začetka vse na tanko poizvedel, po vrsti pisati tebi, preljubi Teofil! da spoznaš resnico besed, v kterih si bil podučen.“

Naša nevednost je dandanes tolika, da se morebiti nahajajo učeni, ki strmé slišijo, da je sv. Lukež jako znamenit pisatelj, da veje v njegovem evangeliju duh grškega in hebrejskega veka. Kaj je še lepše od celega odstavka, ki stoji pred rojstvom Jezusovim?

drago; potujejo lahko in oni, ki ne znajo laški ali latinski; videli bi slavni Rim, velikega Pija IX., toliko blagih in slavnih možakov, ki snidejo se takrat ondi ne le iz Evrope, iz Amerike, iz vsega katoliškega sveta, s katerimi bi se soznali in sklenili prijaznost na korist dobri stvari katoliški. — V odborovi seji bila sta v nedeljo potem vpričo tudi grofa J. Jelačić in Nugent.

Dubrovniški škof Ivan Zafron izdal je na svoje duhovništvo lepo poslanico, v kateri govori o preslavljevanji Pijevega jubileja. Škof zahteva vzlasti troje: 1. da si o tej priliki verniki s spovedjo očistijo in s sv. obhajilom okrepcajo dušo; 2. da se po farnih cerkvah nabira v to ime Petrov novčič ali denar; 3. na sam dan 3. junija voditi hoče biskup sijajno procesijo k bližnji cerkvi Madonna delle grazie. K tej procesiji imajo priti iz vseh dekanatov zastopniki občinski, na čelu jim eden ali dva duhovna, s svojimi zastavami.

Kako pa bodo preslavljali omenjeno svečanost verni Slovenci? Nekoliko je priobčila o tem doslej katoliška družba v Ljubljani. Namesti pretežavnega in v sedanjih razmerah malo koristnega pobiranja podpisov naj bi razpisalo se le pobiranje darov za sv. Očeta ali peneza Petrovega, kar bi na obe strani bilo lože in hvalnejše. Kar se je nam posebej nasvetovalo, naj bi „Slovenec“ za-se pobiral darove za sv. Očeta ter jim poslal jih v svojem imenu, ne kaže. Tudi tukaj velja: Sloga jači, nesklad tlači!

Interpelaciji slovenskih državnih poslancev.

Državnim poslancem slovenskim nihče ne more očitati, da bi bili gluhi in slepi za razne težnje, ki tarejo narod slovenski. Poslužijo se vsake prilike, da bi odvrnili od njega to ali uno zlo ter mu pripravili koristna polajšanja. Nedavno je g. Herman živo slikal nesloge, ki težé kmeta, in pretekli teden sta se ravno v tej zadevi oglasila gospoda dr. Vošnjak in Pfeifer. Prvemu so silno drage eksekutivne

cenitve kmečkih posestev, ki kmeta spravljajo na beraško palico, notarjem pa dajejo preobilan zaslužek, dale priliko, da je stavil 16. marca do ministra prava to-le interpelacijo:

„V okraju višje sodnije graške se že od septembra l. 1875 v mnogih sodnijskih okrajih in v nekterih celo izključljivo notarji rabijo za sodnijske komisarje zlasti pri eksekutivnih dražbah zemljišč zaradi zaostalih cesarskih davkov. Vsled tega ravnanja, ki se opira na neki ukaz c. k. višje sodnije, so komisijski stroški dvakrat in trikrat več, kakor prej, ko so te komisije opravljali c. k. sodnijski vradniki, in včasih presegajo celo zaostali davek, da je kmetu vsled tega še bolj nemogoče plačati in da po neizogibljivi eksekutivni dražbi pride ob hišo in posestvo.

Občine sodnijskega okraja brežiškega na Spodnjem Štajarskem, kjer se splošno notar odpošilja za sodnijskega komisarja, so v tekočem letu c. k. višji sodnji v Gradcu izročile pismo, v katerem natančno dokazujejo, da sedaj vsaka eksekutivna cenitev zaradi zaostalih davkov stane 20 do 35 gld., med tem ko so ti stroški po prejšnji navadi znašali le 8 do 15 gld. Tamošnji (brežiški) notar je na pr. 23. junija 1876 zavoljo 39 gld. 44 kr. dolžnih davkov cenil posestvo ter si zaračunal 34 gld. 74 1/2 kr., in sicer 12 gld. za zamudo, 2 gld. 50 kr. za potnino, 2 gld. 50 kr. za izpisek iz zemljišnih knjig, 2 gld. 50 kr. za izpisek iz katastra, ki so mu bili vsled naznani višje sodnije od 23. oktobra 1876, št. 9230 tudi priznani. Ravno tisti dan, t. j. 23. junija 1876 je isti notar cenil še neko drugo kmetijo zaradi dolžnih davkov v znesku 30 gld. 36 kr. Tudi za to cenitev se mu je pripoznalo 31 gld. 3 1/2 kr. in tako je en dan za sodnijske opravke zaslužil 65 gld. 78 kr. na stroške dveh ubogih zarubljenih posestnikov, ktera sta bila na davkih dolžna le 69 gld. 76 kr.

Občinski zastop brežiški v imenovan pri-tožbi občin do c. k. višje sodnije graške omenja, da vsled pravosodja, ki se je silno podražilo, morajo kmetje obožati, da pravosodje je mnogo krivo splošnega pomanjkanja denarjev in da

notarji z vnašnimi komisijami na nezagovorljiv način, ki se jim ne more odpustiti, občinstvu na kvar zamujajo svoje prave opravke.

Ker se tedaj sodnijska opravila strankam na škodo nezmerno podražujejo, če se notarji pooblaščujejo za komisarje pri eksekutivnih cenitvah zemljišč, da bi se iztirjali zaostali davki, si podpisani drznejo vprašati:

Je li Nj. ekselencije, pravnega ministra, volja o porabi notarjev kot sodnijskih komisarjev pri eksekutivnih cenitvah zemljišč v nekterih okrajih višje sodnije graške zaradi iztirjatve zaostalih davkov pozvedovati in odvrniti hude posledice, ki vsled zdatnega povikšanja komisijskih stroškov prihajajo zarubljenim posestnikom, ki že skoro drugih reči ne morejo plačevati?“

Podpisali so to interpelacijo: Dr. Vošnjak, Herman, Pfeifer, Nabergoj, Bärnfeind, Sternbach, Barbo, Schrems, Fanderlik, Weber, Hohenwart, Mildschub, Pflügel, dr. Graf, Pražak, Lienbacher, Šrom, Zeilberger, dr. Oelz, Brandis, dr. Kronawetter, Sandner, Brader, dr. Valussi, Hormuzaki, Neumayer, dr. Vitezić, Fischer, Zallinger, Pavlinovič, Greuter, Wurm, Weiss- Starkenfels.“

Interpelacija slov. poslanca g. Vilj. Pfeiferja in tovarišev na nj. vzvišenost gospoda finančnega ministra o brezobzirnem izterjevanji davkov na Dolenjskem, ki je po mnogih slabih letinah obožalo, pa se glasi:

„Znano je, da so letine uže več let na Dolenjskem jako slabe. Razdrle so vse blagostanje in podkopale premoženje in gospodarstvo kmečkega ljudstva.

Znano je dalje, da se je posebno v črnomeljskem, metliškem, novomeškem, kostanjeviškem in nekaj tudi v krškem sodnijskem okraju že od leta 1873 slabim letinam pridružila še toča, povodenj in druge elementarne nesreče. V takih razmerah, zaradi te dvojne nesreče, ljudstvo čedalje ubožnejše postaja.

Znano je konečno, da če ima kmet slabo žetev, nema nič dohodkov, začne se pomanjkanje, ktero le več dobrih žetev lahko popravi, nikakor pa tega ne morejo popraviti vedne slabe letine.

„V dneh Heroda, kralja Judejskega bil je neki duhovnik imenom Zaharija, od roda Abi-jevega, in žena njegova od hčeri Aronovih, in ime jej je bilo Elizabeta.

„Bila sta pa oba pravična pred Bogom . . .

„Ali otrok nista imela, ker je bila Elizabeta nerodovitna; oba pa sta bila vže priletna.“

Zaharija žrtvuje; angel se mu prikaže na desnej strani kadilnega oltarja, in naznani, da bode dobil sina, da se bode ta sin imenoval Janez, da bode predhodnik Mesijev ter da bode srca očetov in otrok zedinil. Isti angelj je obiskal pozneje Devico, bivajočo v Izraelu in jej je rekel:

„Češena! milosti polna, Gospod'je s teboj.“

Marija se poda v gore Judejske; pride k Elizabeti in otrok, kojega ta pod svojim srcem nosi, poskakuje pri glasu Device, ki bode o svojem času rodila Zveličarja sveta. Elizabeta, napolnjena svetim Duhom povzdigne svoj glas in vsklikne:

„Blažena med ženami in blažen sad tvojega telesa!

„In od kod meni to, da je prišla mati mojega Gospoda k meni?

Kajti glej! ko je prišel glas tvojega pozdrava v moja ušesa, zaigralo je dete radostno v telesu mojem.“

Marija zapoje na to prelepo, preveličastno hvalnico:

„Duša moja povelečuje Gospoda.

In duh moj se je oveselil o Bogu, Zveličarju mojem; da se je ozrl na nizkost svoje dekle; kajti glej! odslej me bodo blagrovale vsi rodovi: ker mi je storil velike reči On, ki je mogočen in katerega ime je sveto; in usmiljenje njegovo od roda do roda onim, ki se ga boje.

Pokazal je moč z roko svojo: razkropil je ošabne v mislih njih srca.

Vrgel je mogočne s prestola ter povišal ponižne.

Lačne je napolnil z blagom, bogate pa odpravil prazne.

Sprejel je Izraela hlapca svojega, ter se spomnil usmiljenja svojega (kakor je govoril očetom našim) Abrahamu in semenu njegovemu vekomaj.“

Za tim sledi povest o jaslicah in pastirjih. Nebrojna množica nebeške vojske prepeva v noči: „Slava Bogu na višavah in na zemlji mir ljudem, ki so dobre volje.“

Ta beseda je vredna angelov in je kakor načrt krščanske vere.

Upamo, da vsaj nekoliko poznamo stari vek; a vendar se drznemo trditi, da bi se moralo pri naj boljših in lepših veleumih Rimskih in Grških dolgo izkati, predno bi se našlo kaj enakega zajedno priprostega in divnega.

Kdor sv. evangelij le nekoliko pazljivo prebira, najde v vsakem listu čudapolno lepoto, katere pa čitatelji sprva ne vidijo vsled njene posebne priprostosti. Sv. Lukež n. pr. seže pri rodoslovju Kristusovem do ustvarjenja sveta nazaj; prišedši do prvih rodov reče, nadalje vaje število rodov: Kajnan, ki je bil sin Henosov, ki je bil sin Setov, ki je bil sin Adamov in ta je bil Božji. Priprosta beseda: „ta je bil Božji“ — tje vržena brez razložitve in pristavka, da bi pripovedala ustvarjenje, začetek, narav, namen in skrivnost človeka, zdi se nam, da je polna največje vzvišenosti.

S kratkimi besedami opišemo lahko značaj evangelijskega zloga: on je glas očetovske veljave; pomešan z nekakim Božjim bratstvom; z nekakim premišljanjem Boga, ki se je ponižal, postati brat in sin ljudi, da nas odreši.

Naposled čem bolj prebiramo liste sv. apostolov, posebno one sv. Pavla, tem bolj strmimo: mi ne znamo, kdo je ta, ki pripoveduje v navadnem govoru prav prijazne naj veličastnejše besede, ki pogleduje z ostrim očesom v človeška srca, razlaga narav božjega bitja in prorokuje bodočnost.

(Dalje sledi.)

Se ve da je potrební nasledek vsega tega, da posestniki ne morejo svojih stroškov poravnati, in da tudi s plačevanjem zemljiških davkov zaostajajo in toliko bolj zaostajati morajo, ker tudi davki na Kranjskem niso prav odmerjeni po dohodkih, kakor po drugih deželah.

Vlada ničesa ne stori, da bi to siromaščino olajšala. Človek bi mislil, ker tega ne stori, da bo vsaj pri izterjevanju davkov nekoliko bolj prizanesljivo ravnala z nesrečnimi kmeti, ki svoje nesreče niso sami krivi; kajti to bi morala, ko bi človekoljubna bila. Gospodarsko previdna vlada bi morala kmečki stan vedno varovati.

Namestu tega pa so oni vradniki, kterim je izterjevanje davkov izročeno, tako delavni, da je res škoda, da nemajo bolj hvaležnega dela.

V omenjenih okrajih dolenjskih se zemljišča vedno eksevirajo; pri okrožni sodnji v Rudolfovem je bilo 10. jan. t. l. 15 dražb, 22. jan. 9, 1 febr. 13.

Postavna triletna prioriteta davkov, če tudi so zagotovljeni v vradnih knjigah, ne zadostuje več, in finančna direkcija kot vodilni vrad razglašá okrožnice, v kterih se davkar-skim uradnikom naroča, da vse zaostale davke na konci vsacega leta po realnej eksekuciji izterjajo, sicer pridejo v disciplinarno preiskavo.

Pri davkariji v Rudolfovem so meseca novembra 1867 nad petsto goldinarjev za realne eksekucije zaračunili; vojake vkvartirajo za kazen kmetom, če ne plačajo davkov; vojaki pa poleg vsega še ošabno terjajo dobre postrežbe in jedi.

Da bolj natanko pojasnim to brezobzirno izterjevanje davkov — ki v zasebnem življenju na trdosrčne oderuhe opominja — povem naj, da je posestvo M. Kuntariča v Verhovski vasi, ki je bilo po sodnji cenjeno na 1130 glđ., kupila kostanjeviška sodnija pri eksekutivni dražbi za dva goldinarja, in sicer 30. oktobra 1876.

Ako bodo oni, ki davke izterjavajo, tako ravnali, potem si Dolenjska pač ne more opomoči, in kmečko gospodarstvo prvo in najtrdneje v državi, se bode zdrobilo pod težkimi vdarci eksekucijskega kladva, in vrednost posestev se bode po silnem potratenju vničila.

Zato podpisani stavijo na slavno vlado sledeča vprašanja:

1. Ali slavna vlada vé za to zlostanje, za katero strašen izgled je omenjeno trdo okrožno pismo, pa da je kostanjeviška davkarija posestvo, ki je bilo na 1130 glđ. cenjeno, kupila za dva goldinarja?

2. Ako vlada o tem ravnanju vé, kaj misli storiti, da to odstrani? Ali vlada misli zmanjšati posestvene dražbe v obubožanih krajih na Dolenjskem, kteri so pogoji, da bi vlada odložila plačanje davkov do prihodnje žetve ali pa popolnem odpisala zaostale davke?

3. Posebej še: ali je davkarijam vradno dovoljeno ali pa celo naloženo, da pri dražbah tudi licitirajo, in ako je, ali bi ne bila už naravna pravičnost in dolžnost, katero zapoveduje stališče c. kr. urada, da ponudi za posestvo, kterega cenilna vrednost zaostale davke presega, vsaj toliko, kakor znašajo zaostali davki sè stroški vred, ne pa manj?

Pfeifer, dr. Oelz, Šrom, Karlon, Pfiügl, dr. Vitezić, Zallinger, Neumayer, Brandis, Sternbach, dr. Valussi, Weber, Fanderlik, Schrems, Meznik, Pražák, Nabergoj, dr. Vošnjak, Hohenwart, Herman, Zeilberger, Fischer, Wurm, Mildschuh, Ganzwohl."

„Fortiter in re, suaviter in modo.“

To je izrek zlata vreden za vsacega človeka, ki se za kako reč poteguje, kakor tudi za cele stranke. „Fortiter in re“ pomeni: v načelih nič ne odjenjaj, glavno načelo, katero te vodi, moraš trdovratno braniti, ne smeš nobenega važnega dela odstopiti. „Suaviter in modo“ pomeni: da boš nasprotnika laglje pridobil za svoje nazore, bodi z njim vljuden, ne žali ga, odpusti mu malenkostne napake. Zoper ta izrek se je pri nas že dosti grešilo in se še. Naša zahtevanja gledé narodnosti naše morajo celoskupna ostati, in zato je treba jako dolgo odločno nasprotovati vsemu in vsa kemu, ki nam eno ali vse točke našega programa spodbija. Če je toraj znan slovensk poslanec hotel osnovati neko srednjo stranko med nami in med ustavoverci, ki so nam principijelni nasprotniki, to ni bilo „fortiter in re“. Če je hrvaška narodna stranka popustila skoraj da polovico svojega programa nagodbi z Ogersko na ljubo, to ni bilo „fortiter in re“. Pač pa je bilo „fortiter in re“ ravnanje madjarske opozicije do leta 1867, „fortiter in re“ je česka opozicija, ki se že toliko let bori za svoj program, in je rajši nezastopana v državnem zboru, kakor da bi le za dlako odjenjala od svojega državnega prava. Naš program sicer ni oprt na historične pravice, pa opira se na obče narodno pravo, in živi v našem srcu. Mi si prizadevamo za združenje vseh Slovencev v eno upravno celoto s samoupravo (avtonomijo). Ko bi se pobotali za ravnopravnost gledé jezika našega, pa bi združenje Slovencev čisto v nemar pustili, bi to ne bilo „fortiter in re.“

Kako pa „suaviter in modo?“ Tudi to je potrebno. Nekteri imajo slabo taktiko nasprotnike, drugače misleče psovati in jih napadati z ostrimi in surovimi besedami; pa taki naši reči več škodujejo, kakor koristijo; s tem se le ljudje oplašijo, to ni „suaviter in re.“ Če nemškutar nalašč nemški govori, ni se mu treba vdati in tudi nemški govoriti; treba mu je na nemško vprašanje odgovoriti v domačem jeziku, če se vidi, da nalašč neče slovenski govoriti, ali pa v nemškem jeziku, kedar se vidi, da težko govori našega; vselje pa je treba odgovarjati vljudno pa nič popuščati od naše reči; prav mu dajati v malenkostnih stvareh, trdno stati, pa vedno vljudno v važnih, principijelnih rečeh. To se pravi potem „fortiter in re, suaviter in modo.“ Tako ravnanje ob enem imponira in se prikupuje, zmaguje in vabi, tepe in boža, rani in leči, in v nasprotniku ne zapušča nobenih grenkih ostankov (spominov). Mnogi so že prepričani, da imamo mi prav, a nekaka občutljiva zavest jim ne pripušča stopiti k naši stranki, ker ne morejo pozabiti, da so bili svoj čas slabim agitatorjem v roke prišli, kateri so jih zmerjali. Marsikdo pravi: „z lepim se nič ne doseže“; a tega ni treba napak umeti: popuščati od programa, bojazen kazati, priklanjati se ljudem, — če je to „lepo“ — s tem se, se ve, da nič ne opravi; toda sablja, samokres, risanca je tudi lepa reč, pa z njo se več opravi, kakor s polenom. Samo nikdar ne pozabiti svarila „fortiter in re“, potem se tudi z vljudnostjo mnogo doseže. Ako jaz komu rečem: „Gospod, ne zamerite, ako bi vi kaj takega storili, kar ste sedaj rekli, moral bi od vas zadostenje zahtevati“, mu bom imponiral, pa ga ne bom ne žalil, ne osramotil; on tega ne bo storil, in šel bo od mene s spoštovanjem, pa brez sovraštva; jaz pa sem dosegel, kar sem hotel. Ako ga pa napadem

s surovimi besedami, ali s pestjo, napolnil ga bom z gujusom do sebe in do reči, katero jaz zagovarjam, in svoji stranki naredim dosmrtnega sovražnika. Še sedaj nekteri ne morejo pozabiti, da so jim nekdanj cindre z glav zbijali, in vendar je to malenkostna reč, kakšno pokrivalo kdo na glavi nosi, in odveč je zaradi take malenkosti sovražnike delati si in hude nasprotnike celej domovini.

Toraj zapomnimo si dobro stari in dobri latinski pregovor: „Fortiter in re, suaviter in modo.“

Politični pregled.

V Ljubljani, 26. marca.

Avstrijske dežele.

Deželni zbori se pričnó 5. aprila, česki in tirolski 9. aprila, bukovinski pa 11. aprila. Državni zbor, ki se je 23. t. m. razšel, bode počival do 23. aprila.

Tirolski kmečki volilci so poslancem svojim poslali pismo, v katerem jim priporočajo, da naj se po dosedanji navadi krepko potegujejo za pravice deželne in za versko edinost.

V Lincu so pri mestnih volitvah 22. t. m. v III. volilnem razredu liberalci propali in izvoljeni so bili z veliko večino kandidati konservativne stranke: dr. Födinger, Grubbauer, Doppler in Horner.

Vnanje države.

Obravnave med **Rusijo in Angleško** gledé izhodnih zadev so se razbile. Angleški državniki so zahtevali v protokol sprejeti določbo, da se bodo vlade pozneje dogovorile, kaj bi bilo storiti, če bi se Turčija branila izpolniti želje vnanjih držav; Rusija pa je hotela, da bi se v tem primerljeju v Turčiji dejansko posredovalo. Tudi so Angleži od Rusije tirjali, da naj razpusti svojo vojno, če hoče, da podpišejo od nje nasvetovani protokol. Ker bi bilo to za mogočno Rusijo, ki je na noge spravila 600.000 mož, veliko ponižanje, se Rusija tej zahtevi ni mogla vdati in general Ignatiev je nemudoma zapustil London in se čez Pariz odpeljal na Dunaj. Rusija zdaj pozna misli evropskih vlad in se bode po njih ravnala. Nemčija je odločno na njeni strani in Turkom na ljubo svojega starodavnega prijatelja in zaveznika ne bode zapustila. Avstrija bi pač Rusu pokazala zobe, če bi šlo po volji in želji Madjarov, toda merodajni krogi so spredvideli, da bi bila tako politika vsled tesne zveze med Rusijo in Nemčijo za Avstrijo nevarna, zato se je začelo krhati prijateljstvo med Avstrijo in Angleško, katero sta Andrassy in Beust gojila, in državniki naši so se začeli bolj nagibati k Rusiji in Nemčiji. Priča temu je potovanje cesarjevega brata, nadvojvoda Karla Ludovika, v Berlin in neka napitnica Beustova v Londonu, kjer je napil cesarju nemškemu rekši, da kot zastopnik prijatelja in zaveznika cesarjevega in kot vitez črnega orlovega reda pruskega ima pravico cesarju nemškemu napiti. Angleška bo tedaj ostala najbrže sama, pa ši boje tudi ne bo drznila Turku hiteti na pomoč, ker narod angleški s sedanjim turkoljubnim ministerstvom ni nič kaj zadovoljen in hoče o velikonočnih praznikih sklicati več ljudskih shodov in javno izreči svoje muenje. Razua tega poročá se iz Petrograda, da je prišla 20. t. m. tje depatacija bosenskih kristjanov, da osodo svojo in svojih slovanskih sobratov priporoči pomoči ruskej. Ob enem se naznanja iz Kavkaza, da so Perzijanci ob meji turški razpostavili svojo vojsko, pod poveljništvom

Melika Mirze, v čigar generalštabu je 36 evropskih častnikov. Vse to priča, da ne bomo imeli miru, ampak da se ima vsaki čas pričeti vojska.

Črnogorski knez je bil 19. t. m. sklical starašine k posvečovanju, ktere ga so se vdeležili tudi nekteri vodje hercegovinski. Sklenilo se je, da Črnogora hoče s Turčijo mir skleniti, če ji Turčija razun že obljubljene zemlje, ki obsega okoli 8 □ milj, odstopi še okraja Nikšiče in Kuče in del okraja Kolačinskega, ter dovoli svobodno brodarstvo po reki bojanski. Tudi nikakor ne privoli, da bi se okraj vasojeviški zedinil s Turčijo, luke Špice pa, kakor tudi desnega obrežja ob Morači in otokov na skadskem jezeru več ne zahteva. Vlada turška se odločno brani Nikšiče odstopiti Črnogorcem, in je to poslancema črnogorskima boje že razodela.

Izvirni dopisi.

Od Velike nedelje. † 19. t. m. se je v boljšo večnost preselil Rajmund Goričan še le v 21. letu svoje starosti, sin tukajšnega usnjarskega mojstra gosp. Ferdinanda Goričana, in absolviran kupčijski akademikar.

Lep pogreb, kakoršnega uže dolgo tukaj nismo imeli, je kazal, da je bil ranji od vseh ljubljani, kateri so ga poznali, in vdeležilo se je tega pogreba poleg štirih gg. duhovnikov mnogobrojno število domačih in tujih ljudi.

Čast. gosp. Kelemina, tukajšnji kaplan so ranjemu imeli lep govor s prižnice, v katerem so stavili Rajmunda otrokom v izgled pokorščine proti svojim starišem; in vsem drugim navzočim so priporočali, tako potrpežljivo in mirno svojo bolezen prenašati kakor ranjki, kateri v svoji dolgotrajni in muke polni bolezni nikdar ni godrnjal.

Njegovi bivši kolegi iz Maribora so mu po deputaciji poslali lep venec s tribarvenim trakom, kateri je imel naslov: „V spomin Tebi zvestih bratovskih dijakov“; iz Gradca, kder je višje kupčijske šole obiskoval, so dohajali telegrami. — Ker je bil ranjki odločen narodnjak, izgubili smo v tem nadpolnem izobraženem mladenču veliko, in potrebno je, da mu v „Slovenca“ postavimo mal spominek. —

Bodi mu lahka zemljica, in počiva naj v miru!

Iz Gorice. C. kr. kmetijsko društvo v Gorici javlja sledeči razglas:

V namen, da bi se sadjereja in trtoreja bolje razvila, preskrbelo je c. kr. kmetijsko društvo, da bode tudi letos praktični poduk v sadje-, trtoreji in v kletarstvu za odrasčene in sicer po sledečih pravilih:

1. Poduk bode javen v deželni kmetijski šoli; predavali bodo gg. profesorji iste šole.

2. Predavanja bodo dvakrat v letu, vsakrat po tri dni zaporedoma; prva vrsta predavanj bodo prihodnjega meseca aprila, druga pa meseca septembra. Razpravljala se bodo sledeča vprašanja: Življenje, ceplenje, gnojenje in oskrbovanje sadnih dreves. Kupčija se sadjem (1. vrsta.)

O trgatvi. Kako se napravlja vino in kako je z njim ravnati, dokler se v drugič pretaka ali presnema (2. vrsta.)

3. Da se bodo teh predavanj ložej vdeležili poljedelci, vinorejci in vrtnarji, katerim manjka za to potrebnih pripomočkov, razpisuje kmetijsko društvo, kakor lani, nekatere štipendije in to iz podpore, katero je v ta namen dovolilo ministerstvo za kmetijstvo. Štipendisti razun onih iz Goriškega okraja, bodo dobivali tudi potnino in sicer oni korminskega, gra-

diškega, kanalskega, komenskega in ajdovskega okraja po 2 gl., oni iz drugih okrajev pa po 3 gl.

4. Kdor se misli za štipendij oglašiti, naj poda prošnjo po županstvu svoje občine vsaj do 10. aprila c. k. kmetijskemu društvu. Začetek predavanj se naznani deležnikom o pravem času.

Županstva so uljudno naprošena, da predložijo njim podane prošnje v zgoraj navedenem obroku kmetijskemu društvu s plačano poštnino.

Prošnjam, v katerih bodo navedeni posebni razlogi, na ktere se misli ta ali oni naslanjati, naj se priložijo spričevala, da zadostujejo provinci pogojem čl. 3, da se dobro obnašajo in da so se do zdaj praktično pečali s trto- in sadjerejo.

C. k. kmetijsko društvo v Gorici, dne 12. marca 1877.

Wiljem vitez Ritter,
podpredsednik.

Iz Trsta, 25. marca. (Volitev.) Naša vrla „Edinost“ piše: Za 6. okraj Kontovelj, Prosek in sv. Križ je razpisana volitev na 8. aprila, prvo nedeljo po veliki noči. Opozorujemo rodoljube 6. okraja, da stopijo v delo ter pripomorejo narodni stvari; nikar naj ne poslušajo magistratovih služabnikov, oni le za magistrat delajo, za korist okraja jim ni mar, oni gledajo le, da vstrežajo svojim gospodom, ki so sovražniki našega jezika in naroda, ki bi radi polasčili vso okolico, pošiljajo mej vas svoje preroke, da bi vas odvrnili od naroda. Premislite, volilci 6. okraja, koga boste volili; ako si ne izvolite svojega domačina, ki je vže toliko storil za okolico, ki je za znižanje daca v okolici govoril in bil uslišan, ki je za vaš komun tolikokrat svoj glas povzdignil ter nevstrašljivo tirjal, kar vam gre, obsodi vas narod slovenski. Priporočamo vsem volilcem, naj gredo po listke, in naj se ne dajo od nikogar preslepiti. Volite vsi enoglasno, s tem vse lahonsko siljenje osramotite in pokažite, da v okolici živi krepki slovenski narod. Naj pojenjajo vsa osobna sovraštva, bodite složni, naj vam bode vaša čast v zmagi pred očmi, ki se bo daleč po svetu razlegala. Vsak naj zapiše na listek ime: Ivan Nabergoj, s tem osramotite vse naše sovražnike ter jih vženete v kozji rog. Mi pa pričakujemo od rodoljubov 6. okraja zmage in kričati bomo iz rodoljubnih prs: Živio naš poslanec, Ivan Nabergoj!

Domache novice.

V Ljubljani, 27. marca.

(Sijajna zmaga!) Pri mestnih volitvah je 24. t. m. v III. volilnem razredu narodna stranka sijajno zmagala. Ko smo bili pred dvema leti po šletnem mirovanju zopet stopili na volišče, dobili so 4 naši kandidati 127 do 132 glasov, nasprotni pa nekaj čez 120 glasov in gospod Regali je bil celo s par glasoma zaostal za nasprotnikom svojim g. Doberletom. Lansko leto imeli so naši kandidati 150 in 152, g. Horak 164 glasov, nasprotniki pa le 106 do 113. In letos dobil je naš kandidat, dr. Ahačič 160, g. Regali pa 159 glasov, med tem ko sta jih nasprotnika vjela le 89 in 90. Ta zmaga je tem sijajnejša, ker so nasprotniki vse žile napejali, da bi si ta razred, ki je zanje za vselej zgubljen, zopet priborili. Kar je le količ kaj moglo, staro in mlado, priprosto in imenitno, je agitiralo za nemčurska kandidata. Še g. župan sam je neki tekal okoli volilcev in agitiral za nju. Ker je ob enem nekaj naših volilcev iz tega razreda letos odpadlo, nemčurskih pa mnogo novih bilo vpisanih, nismo

pričakovali, da bi bil razloček med glasovi tako velikanski, dasi smo se zmage za gotovo nadejali. Toda naše ljudstvo je pokazalo, da je jedro njegovo še zdravo, in da prijatelje svoje ve ločiti od nasprotnikov, dasi svojo voljo natoro skrivajo pod ovčjo obleko. Včeraj so volili c. kr. vradniki in pokojniki svoje zagovornike, katerim se ni bilo bati propada, ker se narodnjaki volitve niso vdeležili. Volilcev je v tem razredu čez 600, glasov pa so dobili: Lašan in Bürger po 284, Kaltenegger in Čuber po 285. Danes voli I. razred; če bi naši volilci v tem razredu pokazali enako vnemo in tako strogo disciplino kakor volilci III. razreda, lahko bi danes že zmagali tudi v tem razredu.

(Šolstvo.) Dasi popoldne sklenejo šolo srednje učilnice ter imajo počitnice do prihodnje srede, kedar se dopoldne spet prično, dasi ob sredah popoldne praznujejo. Čemu to? Druga leta imeli so učenci velikonočne duhovne vaje; letos o njih ni bilo ne duha ne sluha. Pač pa vedo učitelji pripovedovati, da je mladina čim dalje tim bolj surova in siromašna na duši in na telesu. Kamo jo tirate? Videant consules! „Vaterland“ o sedanjem šolstvu v sestavkih: „Der Schulkrach“ etc. — pripoveduje resnice, katerih naj bi nikar ne prezirali duhovski in deželski predstojniki, da ne propadejo s svojimi novošegnimi šolami vred!

Razne reči.

— † Č. g. J. Turin, celjski vikar, je 24. t. m. zvečer previden s sv. zakramenti še le v 35. letu svoje starosti v graški duh. bolnišnici umrl ter bil 26. t. m. v Gradcu pokopan. R. J. P.

— Dr. Jenko, c. k. rudarski zdravnik v Idriji, g. Lipoldu, višjemu rudarskemu svetovalcu, ki je mislil dr. Jenkova in še 3 druge gospode tožiti zaradi žaljenja časti, pa je tožbo zopet vstavil, ne da bi bil razodel vzroke, v „Laib. Tagblattu“ št. 67 naznanja, da je reč, ki je imela biti povod omenjeni pravdi 18. t. m., izročil državnemu pravdnstvu za službino porabo.

Loterijske številke 24. marca.

V Linca: 47, 7, 5, 76, 33.

V Trstu: 75, 76, 63, 1, 68.

Dr. Tancer,

učitelj zobnega zdravilstva in praktični zdravnik za zobe v Gradcu,

biva sedaj v Ljubljani pri „Slonu“ (Hotel Elephant) ter vsaki dan od 8. ure zjutraj do 6. ure zvečer ozdravlja

bolne in izdeluje umetne zobe.

Ker se bo le 14 dni tukaj mudil, naj se zaradi potrebnih predpriprav in pozvedovanja vsi p. i. bolniki, ki želé pri njem pomoči iskati, z godaj oglasijo. (1)

Njegovi c. kr. privilegirani pripravki za zobe, namreč: Antiseptikon — zdravilna voda za usta, prah in pasta za zobe, dobivajo se pri njem samem, kakor tudi pri gg. Birschitzu, Mahru, Krisperju in Businaru v Ljubljani, pri g. Marinšku v Loki in v lekarnah v Kranju in Kamniku.

Izvrstno dobro izhajajoče

deteljno seme

imata na prodaj trgovca: Martin Petek v Veliki Nedelji in Franc Skerlec pri sv. Tomažu blizu Velike Nedelje. (1)

Za mežnarsko službo

se častiti duhovščini priporoča Matevž Slabič, na Krtni hiš. št. 11 pošta Vir, in ima prav dobra spričevala. (2)